

(Политика, 03/02/2010)

Да ли је праведно да од двоје у свему једнаких људи један има увек већу пензију од другога само зато што је припадник једног, фаворизованог пола.

У последње време поново је актуелизована тема изједначавања положаја мушкараца и жена пред пензијским законом, будући да сада никако није једнак. Наиме, притисак ММФ-а у том смислу је врло јак, па попушта чак и иначе борбени потпредседник владе Кркобабић. До јавности су стигли нацрти измена постојећег закона којима се предвиђа смањење привилегије код потребног радног стажа при пензионисању жена са пет на две године, додуше уз веома дуг прелазни период.

О чему се ради? Деценијама жене у Србији имају привилегије по пензијском закону: пет година раније иду у пензију, а и систем одређивања пензије повољнији је за њих него за мушкарце, па при осталим једнаким околностима жена има већу пензију него мушкарац.

Таква привилегија се не може сматрати праведном, јер никакве привилегије по полу нису праведне. Жена и мушкарац морали би да буду једнаки пред законом, пошто је равноправност свихграђана пред законом темељ демократског поретка и савремене цивилизације. И Устав Србије у члану 21. гарантује једнакост грађана без обзира на пол.

Два су основна аргумента заступника пензијских привилегија жена. Прво, да је неправедно то што су жене имале ниже плате него мушкарци током радног века (биле су, наводно, дискриминисане) и, друго, да су жене имале тежи живот од мушкараца (кућа, деца, посао), па је пензионисање прилика да се те неправде исправе пензијским привилегијама.

Верујем да је то погрешна логика. Прво, пензијски систем свакако нема улогу исправљања стварних или наводних неправди из ранијег живота. Његов задатак је

обезбеђењедохотка у старостина основу праведних и за све једнаких правила пензијског осигурања. Да ли јенечији брачни друг био лошег понашања или је неко имао мању плату него што (мисли да) је заслуживао, тосу приватне ствари које се једино могу решавати у породици, на радном месту или променом посла, а евентуално уз помоћ полиције и суда.

Социјализам је много тога покварио, али је изједначавање плата мушкараца и жена који раде на истим пословима било ваљана ствар. Жене јесу имале у просеку ниже плате, али углавном због нижих квалификација, краћег радног стажа и мање заступљености на руководећим радним местима. Прва два чиниоца су објективне природе и њихов утицај на плате и заступљеност на руководећим местима не може сесматрати неправедним. А ако једо малихплате, зашто би само жене имале право на привилегију? Зашто не би исте бенефиције добили и неквалификовани радници (и они се муче у животу) или запослени из јужне Србије, који су такође имали мале зараде?

Друго, чак и да се прихвати да су неке жене биле дискриминисане на послу или код куће, ипак, то не би смео да буде довољан разлог да се привилегије (или „компензације“) дају свима, јер нису све биле у неповољном положају. Неке су биле руководиоци, неке су имале високе плате, неке нису имале породицу и дупли посао, са некима су мужеви заједно радили у кући... Да ли је заиста праведно да од двоје у свему једнаких људи један има увек већу пензију од другог само зато што је припадник једног, фаворизованог пола?

Поменуто пензијске повластице за жене уведене су у ранијим временима зато што се веровало да је добро женама дати компензацију за рађање и бригу о деци. Без обзира на то да ли је тај аргумент тада био добар или не, данас је далеко слабији, пошто просечна жена више не рађа троје или четворо деце, већ једно, највише двоје, а често ниједно. Ни са овог становишта није праведно да све жене буду стављене у једнак положај.

У свету сесве више уједначавају правила пензионисања жена и мушкараца. У већини развијених земаља положај оба пола је једнак, док је у већини земаља у транзицији тај процес започет. Значи, у земљама које нам често служе као узор одавно је победила логика једнаког положаја пред законом припадника оба пола.

Привилеговање жена у пензијском осигурању може се схватити и као израз

Време је за укидање привилегија

Пише: Бошко Мијатовић
четвртак, 04 фебруар 2010 13:18

потцењивања жена, односно знак уверења да женама треба дати попуст зато што су слабије и мање способне да раде и зараде. А то је онда не само директна увреда, већ и неистина.

Смањење пензијске привилегије женама о којој размишља радна група био би потез у добром правцу, али недовољан. Потребно је у потпуности укинути неоправдану привилегију једног пола и све грађане изједначити пред законом.